30-ს აგისტოს. № 19 1887 წელსა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მწყემსი

1883-1887

«მწყემსი» დამტარეთ გამოდის თვეში ორ-ჯერ. ეოველი თვის ა-ხუთმეტს ს ორ-დასთ რიცხვებში.

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი:

ერთი წლისა გაგზავნით და გუგზავნელად	—	5 მან.
ნახევარი წლის	—	3 —
«მწყემსი» რუსული დამატებით	—	6 —
ნახევარი წლით	—	4 —
ცალკე რუსული დამატება წლით	—	3 —
ხახევარი წლით	—	2 —

ყველა სტატეიები და ყოველ ეგვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ Кутаисъ, Въ редакцію „Мцхеми“ (Пастырь).*

ყველა სტატეიები და ეორრესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილნი დამბეჭდავად, უფუოდ ეორცლად და ეასეგვნად უნდა

ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატეიები შეიძლება ხან-დის ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატეა, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მაინს ხარჯით უკანვე დიბარეონს.

სტატეიები მიღებიან რუსულ ენაზედ დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

ეორის სასულიერო სასწავ. სამმართველოსგან.

ეორის სასულიერო ოთხ-კლასიან სასწავლებელში არის თავისუფალი ადგილი რუსული და ქართული ენა-ლიტერატურა; წლიური ჯამაგირი ამ საგანზე არის 420 მანეთი.

რაგვარ დღესასწაულობენ ჩვენში ტაძრის დღეობას?

იყო დრო, როდესაც ჩვენში შესანიშნავ ტაძრის დღეობას და უქმეებს დღესასწაულობდნენ ქრისტიანულად; მაგრამ დღეს ამ დღეობებს ჩვენში დღესასწაულობს ხალხი არა ქრისტიანულად, უწესოდ. ძველ დროში ეკლესიაზედ მიდიოდნენ მლოცველები სალოცავად და არა საქეიფოდ და სათამაშოდ. წინეთ მლოცველები მიეიღოდნენ ეკლესიაზედ, ილოცავდნენ, ეკლესიას შესწირავდნენ და მერე შინ ბრუნდებოდნენ. ახლა კი, როდესაც სალოცავად მიდიან მონასტრებში და ეკლესიებში, თან მიაქვთ მრავალი პურ-ღვინო. ეკლესიაში შედიან, ორიოდე-ჯერ პირზე ჯვარს გამოიხატავენ და შემდეგ მ-ჰ.ოფენ ხელი ქეიფობას, თამაშს და ცეკვას. ამისთანა სამწუხარო ჩვეულება ღღეს ჩვეულებრივ მოელენად შეიქნა, ესე იგი უქეიფოთ და ფრიბების გაუტარებლად ლოცვა ლოცვად აღარ მიიჩნიეთ. ამისთანა ახირებული აზრს, თუ დავაკვირდებით, შეენიშნაეთ არა მარტო ეეკოთ პირებში, არამედ ზოგიერთები ბეეეღითი სიტყეითაც ეტყდებენ ასეთ აზრს საერო გაზეთების სასშალებით. აეიღოთ, მაგალითებრ. გაზეთი «Ивэрія». ეი რა სწერია ამ გაზეთში:

«Шабаоსს და კვირას ზედ-ზედ ტეეელდება ქართველობამ ორი დიდი დღეობა ილღესსწეულა—სიათობა და ანჩხატობა. პარასკევ სალამის დადგომაი სალხი მაეწედ სიათობის სამბრიოს, ეგონესთ, რომ ეეწინდებეოდად დრმის ბატარება, მხიარეულება და ოსმაში იქნება ეზოში ღამის მთეკვლთაკენ გამართულია. ეგრეთვე ანჩხატის ეკლესიაშიც ბეერნი წავიდნენ. მაგრამ ორე ერთეან დრამს ბასტარეული არა ეოო-რა და ყველაკენ სალხი ეეშმაოოფლოდად დაიშალა...

ძლიერ სწეუს ამ შენიშვნის დამწერი, რომ დროს ვასატარებელი არა ეოო რა და სალხი ეეშეღვან ეეშეოოფლოდად დაიშალა. სწორეთ ეუფალ მოკლეულ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხსებული ეკლესიების მოსამაზარენი! იმ დალოცვილებს როგორ მოუყიდია, რომ მეზობლების და მეორეგვარებს ვერ დაუძახეს მლოცველების შესაქცევად?! ძალიან გვკვირს, რომ ზოგიერთი პირნი ასეთი ახრით უყურებენ ტაძრის დღეობათა. მასაკერი კიდე უფროის არის, რომ ეკეპატონები თავის ახრს და შეხედულებას ბეჭედის საშუალებითაც კი აცხადებენ!..

Ոფიციალური გაზეთის «ქაკაზ.»-ში მარტყოფის მონასტრის დღეობის შესახებ შემდეგ ახრებულ ამბავს ეკითხულობთ: ამ წელში, ჩვენულებრივად, ბევრი მლოცველები მოაწყვა მონასტერს ფეხით, ეშმით, ფეტონებით და ტარანტით. 13 რიგსკიდან ოწყუს მლოცველებმა მოსვლა. წრეულს სწორედ ბევრი სალხი შეიკრაბა. 15 რიგსკს, წორეის შემდეგ დაიწყო ჩვეულებრივი მსახურეობა და დროს ტარება. ღვინო მდინარესავით სდიოდა, ღვინოს ამოადგმენს ენა მოსეირნე სალხს; ძნელი წარმოსადგენი, თუ რა ტეიდან მოკმადგას შეუნ. �ველ კიტზე ეს ეროგნცეი სალხის სეირნი და 5-6 ოარ. ღინოების, ზეფრნის და მრავალი მეზიკეების სმა. ამასთან ისიც უნდა მიეიღოთ სხეში, რომ სალხს სასეირნო ადგილი ძალიან ვიწრო და პატარაა. რადგან სალხები ან ეშოკეებოდათ, სიზოგადოების უმეტესი ნაწილი დაბინავდა ტეეში, რომელიც ზედ მონასტერს აკრავს. მეშვენერი სანსსეი იეო სწორეთ ტეე, განსაკეთრებით ღამით, როდეს ბევრს ადგილს ტეეხლი იეო კიბაკეული. 15 რიგსკს, სალმოზე ერთმა მლოცველთაგანმა ეუშვა შეშხეეს. მეეზიკეა, თამაშნი და კალმა ან შეშეეკტილა ნაშეალეებმდის.

აი, ბატონებო, ეხლანდელი ჩვენი ქართველების ლოცვა-ვედრება რაში მდგომარეობს! აი მათი დღეასაუოლისადმი პატივის ცემა! დარწმუნდით, როგ ამდენი ეროსტეი მლოცველებისაგან მონასტარის და ეკლესიის გასამშვენებლად და შესამკობად ერთი გროშიც არ შეეიღოდა! მაგრამ ვინ ფიქრობს ამაზე! საქმე მხოლოდ ის არის, რომ ჩვენი ხალხი მივიდეს დღეასაუოლზე, ბევრი ღვინო დალიოს, ითამაშოს და იცეკვოს, თორემ მონასტერზე და ეკლესიაზე ფიქრი მას არ აწუხებს. ასრეთი მლოცველები, ჩვენის აზრით, სრულიბით არ უნდა შეეშვი მონასტრის ეზოში.

შემდეგ გაზეთი ამბობს: ძალიან სამწუხაროა, რომ მონასტრის ძმათა დღემდის არაფერი ღონე არ უსმახოთ, რასაა მეოდეკეკებს რაც შემეწობა აღმოეფხვრინონ და ბანები გაეკეთონ.

ეორრეცსაზენდენტი ძლიერ სწუხს, რომ ამისთანა მლოცველებს მონასტრის ძმათა კარგი თვე-შესაფარი და მოეწყობილი ბინები არ მოეეშმადეს და ამიტომ მლოცველები იძულებულნი გახდნენ მთელი ღამე გარეთ გაეტარებინათ ღრო, ეთამაშათ და ეცეკვათ. სწორედ ძალიან უკაცრავად ყოფილან მონასტრის ძმები, რომ მათ ამისთანა მლოცველებისათვის მოხერხებული ბინები არა აქვსთ მომზადებული და ამ დღესასწაულზე სამხედრო მუსიკას არ იბარებენ Ոბი. ლისიდან მლოცველების შესაქცევად!.. აი სანამდინ მიეიდა ჩვენი ქართველი ხალხი ჩვენი სისუსტეთ და დაუდეგენლობით! Ոს ხალხი, რომელიც თავდადებული იყო სარწმუნოებისათვის და მტერს თავს აკლავდა, რომ მას მათი ეკლესიები და მონასტრები არ შეეშალა, დღეს ეს ხალხი ან სრულეებით არ დადის ეკლესიაში და, თუ როდისმე მიეა, იაიც დროების გასატარებლად და სათამაშოდ.

სასწაები ისეთი ბეჭრი სასწაკრნი იეო, რომ ოთოხუსს ერთი-ერთმანერთის სტაკებდენ, და ამატომაც ამ დღეს ჰქ საქმე იქმედის მიეიდა, რომ მოდოგიეის მოსეფეთაც, რომელნიც თბილისადკან ეეკნენ გამოგზავნილნი, შეუშეხეა მაეეენეს. ეს ოოთხი, რომელიც მათ ჭეშმარიტად მიტეშეული, დაიკეკა სანნადენი კანტორის ერთმა ეიდაც მოსაძმსსწორეეს და წესის დამტეკეთთა ნიეოეები გამოეერად იქმნა კარეკ, და პატრონებსაც კარეკ, ეშინდა ჭეარზე მოეუსდათ ღამის ეკოეკ, რაზეკიც მათ ეუმოეოფილება კანიტსდეს.

პოლიციის მოხელენი იმიტომ კი არ იყენენ Ոბილისიდგან მარტყოფში გაგზავნილნი, რომ ოთოხში მოსეენებით სძინეკოთათ, არამედ იმისათვის, რომ ხალხში ჩაშდგარიყენენ და წესიერება დაეცვათ.

ბოოლოს გაზეთი დასძენს: თუმცა ბეკრი მლოცველები იეო და დიდი მსაჯეულებეტ, მაკრამ დღესასწაულმა ძალიან მშეიდობიანად და წესიერად ჩაიარა: არც ჩხუბი და არც სხვა რაიმე ეეჩესობა არ ეოფილა.

სწორედ გასაოცარი საქმე მომხდარა! ღეიმბას ისე ჩაუეია, რომ მლოცველებს ერთი-ერთმანერთისათვის თავ-პირი არ დაუმტერეეიათ და ერთი-ერთმანერთი არ დაუკრიეათ. რადგან ესეები არ მომხდარა, მაშ რაღა არის ამაზე უფრო სასურეელი?!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თუმცა ზოგიერთნი არ გვეთანხმებიან, მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლია, ამ სავნებელი მოელენის ერთ მიზეზად არ ჩაეთვალოთ ჩვენივე სისუსტე და უყურადღებობა. ერთხელვე მივანებეთ თავი მლოცველების ამისთანა უწესო მოქმედებას და იმათშიაც ძალიერ ღონიერად გაიდგა ფესვი ამ ცუდმა ჩვეულებამ. მაგრამ ნუთუოდ ფიქრობს, რომ მლოცველების ამ უწესო მოქმედებათა და ჩვეულებათა მიზეზი ეშეტ-ლებელი იყოს. არა; ძლიერ ბევრ დანაშაული ხალხი ამ ცუდ ჩვეულებას. ამის დასამტკიცებლად ჩვენ მოვიყვანთ ერთ ფაქტს.

ზოგიერთებმა ხშირად იცოდნენ ხოლმე ბელათ-ში სიარული ეითომც სალოცავად, მაგრამ უფრო დროს გასატარებლად. ერთ დროს, მარიამობის მარხ-ვაში, ეიხლენენ ზოგიერთი კნეინები და თავადნი ბელათ-ში. ამ ეკრებაში ერთი გენერალიც ერია. ხალამის ლოცვ-ეზე ეს კნეინები და ეად ბატონები შეეიდნენ, ეითომც სალოცავად, მონასტერში და ორიოდე ჯვარი გამოია-სხეის ხელთათმანებით მეკრიდზე და მერე «ეეიერის» ფერთხენს მოჰყეენ. შემდეგ გამობრძანდნენ გარეთ და მლოცველ დაბრძანდნენ. ამ მლოცველებს თურმე თან წამოესხთ ზეკრაკა ჭუმპუდად და მშვენიერი ეახშამი გა-მართეს მონასტრის ეზოში. როდესაც მოეკიდეთ ღეი-ნის ორთქლი შეუჯდათ ტეინში, მოჰყეენ ღრიალს: «მრა-�eიდ-ეიარ-ბელი-ეარ» და მერე კიდეე «მიღორაზნი თეთრი მტრედ». ამ ღრიალმა გა-ნოცეიტა იქ მყოფი ყოელთა სამღეფელო, იმერეთის ეპ-ისკოპოსი გამრეკილი, რომელიც ამ დროს თავის ოთახ-ში იყო. ყოელად სამღეფელო მაშინე ეკრეთ გამოეიდა და ნახა, რომ კეამლით ირის მოცული მთელი ეზო ბელათის მონასტრისა. ეს კომლი არ გეგონოსთ, მკითხეველნო, მლოცველებისაგან შეწირული საკმეელი-ა. არა; კეამლი იყო გამდგარი ცხერის მწვადებისაგან, რომელსაც მირონმეფდნენ ეს «მლოცველები». მაკესთ ღეთის წყალობა, კარგი სიტყეები ამ «მლოცველებმა» ხოსიმინეს მღეფელ-მთავრისაგან, რომელმანც მოიოხეა, რომ ეს ბატონები მაშინვე გამოეყარათ მონასტრის ეზოდგან. ეოელად სამღეფელოს მოახსენეს, რომ ამ ხალხში ურეფია ვრთი გენერალი და სთხოეეს თავიზიანად მოპატრობოდა მათ, მაგრამ ყოე. სამღეფელომ ეარეცხდ ამბილა როგორც ის გენერალი, ისე ყველა კნეინები და ხელ-მეორედ მოიოხოეა მათი ეზოდგან დათხოვნა და კიდეე ასარულა თავისი. შემდეგ ყოელად სამღეფელ-ლომ გამოსცა ბრძანება, რომ ამისთანა მოქ-ქეიეე მლოცველები ალარ შეეშვათ მონასტერში. ეს ბრძანება მეკიცენ სრულდება დღესეც და არა-ვითარი უწესოება არ ხდება აქ მლოცველებისაგან. ასე შეეძლება მოიქცენ ყველაკ, მაგრამ ეინ ეძებს!..

დეკ. დ. დამბაშეიძე.

გაიუკანენ რაკინის გზას ყაირილიდგან ჭიათურამ-დის, თუ არა?

ამ კითხეის გადასაწყეეტად გზათა მინისტრის წი-ნადადებით კომმისია იყო შემდგარი. ხსენებული კომ-მისია შესდგომია ამ საქმეს და ბეერი სინტერესო ცნობები შეეკრეფია ქეა-გუნდის აღებ-მიტეემ ობის შესახებ. კომმისიისაგან შეკრებილი ცნობათაგან ჩანს, რომ ქეა-გუნდის მადენი გარდა ჭიათურისა ბეერ სხეა ქეეყნებშიაც ყოფილა ჯერ ამასთან ამ მადენეული შემუ-შეეებაც დიდი ხანია სწარმოეს თ ურმე. ზემოხსენებულ-ი კომმისია ამბობს, რომ ქეა-გუნდის მადენები ბეერ-ია. ი.პანიის ჩრდილოეთ ნაწილში, ელბზე, ალტ-ირში, მექსიკაში, ჩილეშში და ა.რკანზაში, თვით რუ-სეთშიაც ეს მადენი, ამბობს კომმისია, იპოოება შემ-დეგ ადგილებშია: ურალზე (სადაც ამ მადენეულ ში 50-56%) წმინდა ქეა-გუნდია), ეკატერინოსლავის გუბერნიაში—დიდი თაეროს მიხეილ ნიკოლოზის მა-მეულში და მახლობელ მიწის მეპატრონეთა მამეულებ-ში (წმინდა ქეა-გუნდი 51%), ობლილის მახლობ-ლად (60%), ჩხარის მახლობლად (51%), აკაამეთ-ში (49%), ახალ-სენაკში (50-54%) და ბეერ სხეა ადგილებშია. ჭიათურის ქეა-გუნდის ლიფინონ, კომ-მისიის აზრით, შეიცავს წმინდა ქეა-გუნდს 55-60%. ცნობების შეკრების შემდეგ ზემოხსენებულ კომმისია დაუდგენია შემდეგი: «რადგან ქეა-გუნდის მადენები ღღეს ბეერია როგორც რუსეთში, ისე დასავლეთ მერო-პაში ამ მასთან რადგან ამ ბოლოს დროს რკინის კეთების საქმეში ქეა-გუნდის მაგიერ ხმარობენ სხეა მადენეულებ-საც, რომელნიც ქეა-გუნდზე გაცილებით უფრო იაფად ჯდება, ამიტომ კომმისია დიდ მნიშეელობას არ ამ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლეს ჰაათურის ქვა-ნუშრის მადნებს. მართალია, დღეს ჰაათურის ქვა-გუნდს დიდი გასაბალი აქვს, მაგრამ ეს ძალიან ადვილად, ზეიმლება, აქ ქვა-გუნდის წარმოების საქმე მალე შეჩერდეს და, რომ ეს მოხდეს, მაშინ რკინის გზას არავითარი სარგებლობის მოტანა არ შეეძლებოა». ამ გვარად კომმისიამ უარ-ჰყო ეს კითხვა. კომმისიის ასრეთი დადგენილობა მოუღია სახეში გზათა, სახელმწიფო ქონებათა და ფინანსთის სამინისტოროს, რომელთაც უარი გამოუცხადებიათ ხაზინის საზეადოებით რკინის გზის გაყვანაზე. ეერილიდამ ჰაათურამდის, სადაც დღეს ბლომად არის ქვა-გუნდის ლიფონები.

დღემდის იმედი გვქონდა, რომ ეკერილიდამ ჰაათურამდის რკინის გზას გიაყვანდენ, მაგრამ ეხლა ნამდვილად უნდა დავიწმუნდეთ, რომ ეს იმედი უკვე გაგვიცრუდა. ამ ჯვარს კიდევ გაუძლებდით, რომ ნეერიანი გზა-ტეკელი მაინც გვქონდეს გაკეთებული ეერილიდამ ჰაათურამდის. აგერ ოცი წელიწადი იქნება, რაც ამ გზაზე მეუშაობენ სოფლის საზოგადოებანი, მაგრამ ეს გზა ღდესაც გზას არა ჰგავს. თუ რამდენად აკმაყოფილებს ეს გზა საზოგადოების მოთხოვნილებას, ამას ადვილად დაინახავს მკითხველი «ქუთაისის გუბერნიის უწყებათა» ერთი ნომრის მოწმენაე სტატიისაგან. ი ი რას ამბობს ხსენებული გაზეთი ამ გზის შესახებ: «ჰთავრობამ უარი განაცხადა ეერილიდამ ჰაათურამდის რკინის გზის გაკეთებაზე. დღეს ამ საქმის შესახებ სდგება სხვა-და-სხვა პროეკტები და იმედი აქვსთ, რომ ეინმე გარეშე პირი, ან რომელიმე საზოგადოება შეუდგება თავისი ხარჯით ამ რკინის გზის გაყვანას. მაგრამ ეს, ჩვენის აზრით, შეეძლებელია და ბოსლეეის ხეობა ჯერ კიდევ დიდხანს დარჩება სამტირალო ადგილად. ესრედ წოდებული ქვედა გზა, რომელიც გადის ბოსლეეის ხეობაში და მიდის ჰაათურასკენ, სწორედ ნამდვილი ჯოჯოხეთია. ამ ეიწრო და კლდიან ხეობაში ზაფხულობით ისე ცხელა, რომ კაცს სულ-თქმა უჭირს. ბზა, რომელიც ძოლად ქვა-გუნდის ზაეი მტკერით არის დაფარული, ბევრს ადგილას და განსაკუთრებით ხრამების ზემოთ ისეთი ეიწროა, რომ ერთულ პატარა ურემსაც კი უჭირს უშიშრად გაელა. ბარდა სიეწროისა ამ გზაზე ისეთი ოღრო-ჩოღროობები და ორმოებია, რომ ღამე მ ხვ ნ გაელა ცარიელ კაცსაც არ შეუძლია. ერთი სიტყვით, ეს გზა, რომელზედაც ღღეს ამფეტი ქვა გუნდი გადმოაქვსთ, სრულებით გზას არა ჰგავს, მაგრამ უკეთესი გზის უმექონლობისა გამო ისევ ამ გზით ეხიდებიან ქვა-გუნდს შეიდი ათასი ცხენით და ამდენივე ხარით. ქვა-გუნდი გადმოაქვსთ ურემებითაც და საპალნეებით, მაგრამ ქვა-გუნდის ურმებით მზიდველნი ხეთასამდე თუ იქნებიან, თორემ დანარჩენი სულ ცხენებით გაკმაოქვსთ. საბრალო ცხენებს ზურგები მთლად დაღლეტილი და დასისხლიანებული აქვსთ. თეთიეულს ცხენს, რაც უნდა გამხდარი იყოს, 10-15 ფუთ ქვა-გუნდს ჰკიდებენ. საბრალო ცხენი ხშირად ვერ უძლებს ასეთ მძიმე ტეირთს (ვარდება სადმე ბრამში, ან ეცემა შუა გზაზე. ამ დროს ქვა-გუნდის მზიდველთა შორის შეიქნება ერთი უშველებელი ეერილი და ღრიანცელი, რომელიც ხშირად ცხენრ-პირის მტერეეთი თავდება. ჩხუბის გათავების შემდეგ პატრონი უბრაწდება თავის საბრალო ცხენს, ხსნის მას საპალნეს, რომელსაც ანაწილებს და უმატებს სხვა თავის ცხენების ტეირთს. ამ დროს უკანა მოგზაურნი გაჩერებულნი არიან, რადგან გზა ისე ეიწროა, რომ ვერ დის ადგა არ შეიძლება, თუ პირველმა მოგზაურმა გზა არ დაუცალა უკანასკნელთან. აგერ ხედავ, რომ დასაპალნებული ცხენი ჩაეფლა ტალახში. საწყალი პატრონი ხსნის ცხენს საპალნეს, გადაკეს მშრალ ადგილას და მერმე ცხენს აყენებს. ეიველიეე ამას თვითონ აკეთებს, ხმეიანი, შეელის მაგიერ, ეაეეიანად: «ბალე ჭქენი, გზა დაგეიცალე, გეეჩქარება». მართლაც, რა ჭენნ საწყალებმა! თვითიეულს უნდა თავის დროზე ჩაიტანოს ქვა-გუნდი დანიშნულას ადგილ და ჩაბანოს პატრონს, რომ დაგეიანებისათეის ქვა-გუნდის ეატორნმა მას ეარა არ გამოუკლოს. ეერის დროს ხომ უბედურებაა ამ გზით სიარული. ძეის გული უნდა ჰქონდეს კაცს, რომ ამ დროს ამ გზით მოსიარულე ჩალეანდრები არ შეეცოდოს! ზეიმლის დროს გზაზე უშველებელი ტალახი დგება; საწყალი ფეხ ში ეეელი გლეხი მიეძღეის წინ ურემს, ან ცხენს, საცოდავს ტანზე რაც დაფლეთილი ტანთ-საცმელი სცმია, ისიც გაუხდია და ქვა-გუნდზე დაუფარენია, რომ ის არ დაუსველდეს და ტეირთი არ დაუმძიმდეს. მასთან ერთად ეინმე საწყალს, რომ დასველებულ ქვა-გუნდს პატრონი ან არ მიიღებს და, თუ მიიღო, ბევრს უკლებს მომატანს ქირაზე.

საწყალი გლეხი, როცა თავის მამულების მუშაობას რჩება, ამაზს დროზე ცხენს და მიდის ქვა-გუნდის მოსატანად. საწყალი მეცადინობს, რაც შეიძლება დიდი ტეირთი დაღოს, რომ ერთი ან ორი დღის განმალლობაში ერთი თუმანი მაინც

ციოს. სახლიდამ დიდის იმეღით მიდის გლეხი, მაგრამ ხში-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რად სახლში თვალ-ცრემლიანი ბრუნდება. მეტი ტერფთისაგან ან ურემი უფუქდება და ან ცხენი უკდება.»

«ეს ელეზ უფრო სამწუხარო ის არის, რომ ქალაგუნდის მაძღველნი გაჭირვების დროს ერთი-ერთმანეთს არ ეხმარებიან. ახლოველი მეზობლებიც რომ იყვნენ, მაინც რაღაც მტრულად უყურიან ერთი მეორეს. თუ ერთი მეორეს ეხმარება, ისიც მაშინ, როცა ჩხუბზე ან გინებაზე მიეჯდება საქმე. ამ გზით მოსიარულე ზნირად ზეგიდები შემდეგ სანახავს: აგერ ეიწრო და საშიშო გზის მახლობლად შეგეგუფეულან ერთად ფურგონები, დროგები, ურმები და დასაბალნებულნი ცხენები, აქლემები და ეირები. მეპატრონენი უყურიან ერთი-მეორეს და უშვენი სიტყვებით ილანძღვიანენ. ამას ისიც უნდა დაუმატოთ, რომ როგორც გზა, ისე ურმები, ცხოველები და მათი მეპატრონენიც მთლად გამეურულნი არიან ქვა-გუდის შაე მტვერით. ეოველივე ეს კაცს ჯოჯოხეთს მოაგონებს».

სვანეთში და ლეჩხუმში მოგზაურობა ყოველად სამღვდელო გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოზის გრიგორისა.

10 ივლისს ლეჩხუმის მაზრაში მობძანდა სარეეზიოდ მათი ყოველად უსამღვდელოესობა, გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი გრიგორი. ყოველად სამღვდელოს მობრძანებამდე ლეჩხუმის მაზრის უფროსმა ბ. ალშიბაიამ ყოველად სამღვდელოს მოწერილობისა მგბრ მოახდინა განკარგულება, რომ ყოველს ეკლესიაზე მათ მეუფებას დახვდეროდა ხოლმე შეკრებილი ხალხი. 11 ივლისს ყოველად სამღვდელო გრიგორი მწირველი ბძანდებოდა ნამარნეულს მონასტერში, 13 ივლისს ყოველად სამღვდელომ სწირა სოფლის წიფერჩის ეკლესიაში. 17 რიცხვს მობძანდა ააგერში, სადაც მათი მეუფეება დარჩა ორი დღე.

ააგერი შედგების ლეჩხუმის მაზრის შუა ადგილს და ამიტომ დღეს აქ არის მოთავსებული მაზრის ყველა სასამართლოები. ააგერში არის ერთი ეკლესია, რომელიც უწინ მონასტრად ყოფილა. აქ უწინ დროში სცხოვრებდნენ თურმე მღვდელ-მონაზონნი. დღეს ეს ეკლესია შტატის ეკლესიად ითვლება.

20 ივლისს ააგერიდამ ყოველად სამღვდელო გრიგორი წაბძანდა სვანეთში. თუმც ცუდი გზების და სიშორისა გამო ბევრი შეწუხება მოელოდა ყოველად სამღვდელოს სვანეთისკენ მოგზაურობის დროს, მაგრამ მათი მეუფება მაინც უშიშრად და ხალისით შეუდგა მოგზაურობას. 5 ავგისტოს ყოველად სამღვდელო ბაბრუნდა სვანეთიდან ისევ ლეჩხუმში. თუმც სვანეთში მოგზაურობისა გამო ყოველად სამღვდელო ძალიან ძალლილი იყო, მაგრამ ის ერთგულად შეუდგა ლეჩხუმის დანარჩენი ეკლესიების რევიზიას. ყოველ ეკლესიაზე მათ მეუფებას ხვდებოდა მრავალი ხალხი. საეკლესიო საბუთების გაშინჯვის შემდეგ ყოველად სამღვდელო შეკრებილ ხალხს არიგებდა. ურჩევდა მათ შვილების გამოზრდას და სარწმუნოებაზე მტკიცედ ყოფნას. ურჩევდა ხალხს, ეხეთ-ეხსა ცრუ-მორწმუნეთაგთა მოსახმობას. რევიზიის დროს ყოველად სამღვდელო ათვალიერებდა ხოლმე სკოლებს და ცდიდა მოწაფეებს. სხვათა შორის, ყოველად სამღვდელო შებძანდა სოფლის დეკანის სახალხო სკოლაში. რადგან ს. დეკანი და წაკურალეები ძალიან მაღლობ ადგილებზე მდებარეობენ, ამიტომ აქ ზაფხულ-შიაც ძალიან ცივა; ამ მიზეზისა გამო ჭაური სკოლის მოსწავლეებს ითხოვენ დეკემბერში, ინეგარში და თებერვალში. დღეს კი ამ სკოლაში სწავლა არის გაჩაღებული. ყოველად სამღვდელომ ეკამოცადაამ სკოლის მოწაფეები და დიდი კმაყოფილი დარჩა მასწავლებლისა, მხოლოდ საწყენად ის დარჩა ყოველად სამღვდელოს, რომ სკოლაში ცხრა მოწაფის მეტი არიყო. მოწაფეებს და მათ მასწავლებელს ყოველად სამღვდელომ ჩაუქა ექვსი მანეთი.

12-ს ავგისტოს ყოველად სამღვდელომ დაათვალიერა ს. მეწდურის და ჭალენის ეკლესიები. ბოლოთადი მადლობა გამოუცხადა მათმა მეუფებამ ს. მეწდურის მღვდელს ეროგოლ სამთელაძეს, რომელსაც ეკლესია და ყოველივე საეკლესიო საბუთები წმინდათ და წესიერად ჰქონდა დაცული და ნაწარმოები. შემდეგ შეკრებილ ხალხთაგან ყოველად სამღვდელომ უთხრა სიტყვა და სიტყვის შემდეგ ხალხს გამოუცხადა შემდეგი: «ადგილობანი თქვენი მღვდელი ზედ მიწერილ ეკლესიაზე უფრამგრიროდ დარჩენილა, რადგან მასს თავის სამწყსოს სიყვარული იმდენად გაჯდომია გულში და სულში, რომ ამ სიყვარულისათვის შეუწირავს თავისი ნიეთიები მდგომარეობის გაუმჯობესობის საქმე, თორემ მას ადგილად შეეძლო შტატის ეკლესიაზე გადასვლა, სადაც ჯამაგირი ეწყნრდა. ასეთი ერთგული და პატიოსანი მწყემსი შეგიძლიათ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თქვენ თვითონ დაიჯილდოოთ თქვენი საშუალებიდამ და ამით გაუფფელოთ მას ცხოვრება».

ამ სოფელში ყოველად სამღვდელოს მიართვა თხოვნა მთავარ-დიაკონს ეასილ Aხვედიანის ქერიგმა, რომლის ქმარი წელს სეანეთში თოფლის ზეკისაგან დაიხრჩო სხვა მოგზაურებთან ერთ-ად. ყოველად სამღვდელომ მიიღო თხოვნა, ლოცვაც ქერიგის შემწეობა და მასთან ერთ-დროებითად Aხვედიანის ერთ ობოლს, პატარა ქალს ჩრეკა ოთხი მანეთი.

13 Aგვისტოს ყოველად სამღვდელო Gრიგორი მიბრძანდა სოფელს ზოგიშს, სადაც განიხილა ადგილობრივი ეკკლესია და საეკკლესიო საბუთები. Gოველად სამღვდელო ძალიან მადრეკილი დარჩა ადგილობრივი მღვდელი ლუკა ხვადაგინისა. როცა ყოველად სამღვდელო გამობძანდა ეკკლესიიდგან, თავადებმა და ზოგიერთმა ვლეხებმა საჩიენები მიართვეს ყოველად სამღვდელოს ადგილობრივ მღვდელზე. ამ საჩიენარმა შეტად შეაშუბა ყოველად სამღვდელო; მათმა მეუფებამ უბრძანა მოაშრიენთ, რომ პასუხი მალე გამოგეცხადებათო. Gოველად სამღვდელომ დაუყოვნებლივ შეჰკრიბა ცნობები მღვდელის ლუკა ხვადაგინის მოქმედებაზე და დარწმუნდა მათი მეუფება, რომ მღვდელს უბრალოდ უჭიროდეს. 14 Aგვისტოს ყოველად სამღვდელო Gრიგორი ეკკლესიის დასათვალიერებლად მიბძანდა სოფელ Bკერში; ამ სოფელში მათ მეუფებას დახვედენ შეკრებილნი მღვდელის მოაშრიენები, რომელთაც გაახსენეს მათ მეუფებას თავიანთი საჩიენი. Gოველად სამღვდელომ მათ გამოუცხადა შემდეგი: «Gე მოვახდინე გამოკითხვა, მაგრამ ეფოალეური ბრალი ვერ ეპოვე მღვდელ ლუკა ხვადაგინის ყოფაქცევაში. ნაკელად ის შეეწინეო სამღვდელო პირი ყოფილა თავის მოაშენებით და ცხოვრებით და თავის შესახებ საქმეებიც კარგად სკოდნია, ამისათვის მას ვასაჩუქრებ ნაბიდრენაკით და მასთან დიდ მადლობასაც უცხადებ მას ერთიული სამსახურისათვის».

მთელი Cლეზუმის მაზრის ხალხი დიდის სიხარულით ეგებებოდა თავის ახალ მღვდელ-მთავარს. ხალხის ალტაკებას და სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა, როცა დაინახა, რომ მწყემსმთავარი ყველას მამაშვილურად ეტკივოდა. Gიდი ზეგანეკვეთა მოახდინა ყოველად სამღვდელოს მობრძანებამ ადგილობრივ სამღვდელოებაზედაც, რომელიც ამის შემდეგ, იმედი გაუჩინეს თავის სამსახურს თავიანთ საშუალებათა სასარგებლოდ. Gოველად სამღვდელოდ დიდ მადლობას უცხადებდა იმ მღვდლებს, რომელთაც ეკკლესიები და საეკკლესიო საბუთები რიგიანად ჰქონდათ; საყვედურს უცხადებდა იმათ, რომელთაც თავიანთი სამსახურის შესახებ რაიმე ნაკლი ემჩნეოდათ. მაგრამ ამ პირიბს შეწინეწინასთან ერთად ყოველად სამღვდელო აძლევდა მამა-შვილურ დარიგებას, რომ შემდეგში გაეწ�-ებით მათ თავიანთნი ნაკლულოვანებანი.

მღ. ნიკო ფიროუიძე.

ქართული ენიგნთ-საცავი.

ქართველთა შორის ეწრა-კითხვის გამოგრცელებული სახოგადოება დაარსებისთანვე, სხვათა შორის, ეროს საქმეზედ და სასარგებლო სტმენს შეუდგა. სახოგადოებამ განიზრახა ეკეკრაბა ძველი თუ ახალი ჰეა-ოეკ გაფფნ-ტული წიგნები ქართულს ენაზედ. გაეკმორთა წიგნთ-საცავი. ეკეკრ ამ წიგნებისათვის ჰკ მოეკეთა თავი და ამ სახით შეეკნა საბუალი-შეალოდ ზეკ წინაპრთა თუ აწინდელთა მოღვაწეთა ეოანების ნამოქმედარი. სახოგადოებამ

ეფოალ-ეანოს ეკ ეკ ეკ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სულეულოა, რაც ქართველ ენაზე არის წიგნთ-საცავში. დიდის მადლობის ღირსია საზოგადოების მდგომარეობა, ზ ნი მოკარეულნაშვილი, რომელსაც უკანონო და ეფრონულობა ეიდენ ეს არაადგილი საქმე.

კეტლოგში შეიდი უმთავრესი განყოფილებაა: ა) ლეთის-მეტყველება, ქადაგებანი, ლოგიკანი; ბ) ფილოსოფია, სპეკულატიური მეცნიერება, ეთიკა ძველთაგან, ბუნდოვანესტეტიკა; გ) ბუნებისმეტნიერება, ეკონომია, სასოფლო მეურნეობა, ტექნოლოგია, ბოტანიკა, ბოდიანობა, ნაკლისნაა; დ) ეკონომიკა, ისტორია, ენციკლოპედია ცხოვრება, სოციალური ისტორია, სტატისტიკა, ბიოგრაფია, ნუმიზმატიკა, ეპიგრაფიკა, ალეგორია ენციკლოპედია; ე) სიტყვა-ენციკლოპედია, ენციკლოპედია; ვ) ბიბლიოგრაფია, ენციკლოპედია; ზ) ბიბლიოგრაფია, ენციკლოპედია; ზ) ბიბლიოგრაფია, ენციკლოპედია; ზ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შენებული ღვთის-მშობლის მიძინების სახელობაზე; ამ ეკლესიისაგან აღმოსავლეთის მხრით არის წმიდის გიორგის ეკლესია, რომელიც ყველზე უძველესი, ხოლო დასავლეთით—წმ. ნიკოლოზის ეკლესია. უმთავრეს ეკლესიისაგან, ორი საჟენის სიშორეზე, ჩრდილოეთ აღმოსავლეთის მხრით არის აღშენებული ქვითკირის სამრეკლო, რომელსაც, მაინც-და-მაინც, მაღალი თ-ღება არა აქვს. აქვე კიბოდის წყარო, რომელის სათავე სდგეს მონასტრის ზღვრის გარეთ 90 საჟენის მანძილზე. ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთის მხრით არის მშვენიერი ნანგრევები ერთი ქვითკირის შენობისა, რომელიც ზეონ მონასტრის ძმათა სასადილო ოთახი ყოფილა; შენობასს სიგრძე ექვსასი 12 ადგილი, ხოლო სიგანე—5. ეს შენობა დასავლეთის მხრით ყოფილა აგებული და მონასტრიდგან რაკ საჟენზე დაშორებული. მონასტერს მთელი ლობე აქვს შემოკლებული, რომელშაც ორი შესასვლი ქვითკირის კარები დასტნებული. ამ შენობის გარეთ მონასტრის ეზოშა არის კიდეკე სხვა შენობებიც. მაგრამ ყველა ისინი უმეტესად ამ მოკლე დროში არის აღშენებულნი.

გელათის მონასტრის უმთავრესი ტაძრის და მისი ეგზეტერების აღწერილობა.

გელათის უმთავრესი ტაძარი თავისი სტოლეებით შშვენიერ სასანაკს წარმოგვიდგენს. ეკლესიასა და სტოლეები მოპირფლი არის ქვნაკვანებით და მაღალი გუმბათითო, რომელიც მთელს შენობასს ამშვენებს. ამ ტაძრის შენობაში მნახველი ვერ შენიშნავს ამ სამშვენიერეს, რომელიც დღეკმდის სათლად ახსოვს ქუთაისის ბაგრატის ტაძრის ნანგრევებზე. ქვაები, რომლითაც არის ნაგები ტაძარი, შეტად დიდები არიან, განსაკუთრებით გუმბასს ქმნენ. ერთ კუთხეს ქვის *) საკრმე და საკასე აქვს ორ-ორი საჟენი. თუმც ტაძრის გარეკანი შესანდურობა მაინც-და-მაინც მეტად მშვენიერი არ არის, მაგრამ ნაგებელად ამისა ტაძრის შინაგან მორთულობასს თავისი სამშვენიერიდან და სულოვნური საკეთილი ადგილებში მოჰქონს შნახველი. ტაძრის აქვს ჯვრის სახე. უმთავრეს ტაძრის შიგნიდგან სიგრძე აქვს 49 ადგილი, ხოლო სიგანე—25, ხოლოდ თვალ გუმბათის უმაღლეს ნაწილამდე აქვს 46 ადგილ; გარედგან ტაძრის სიგრძე აქვს 51 ადგილ, ხოლო სიგანე 37. სამსხვრეულო ოთოფეს ტაძრიდგან კანკელთან; საკურთხევლისაგან ტაძარი ოთოფეს კედლით, რომელსაც ზემოდ სასაინოდ თოლი აქვს; სასაინოსა და საკურთხეველს შუა არის ფრუ კედელი.

გელათის ტაძრის კედლებზე დასტულნი არიან ბევრი წმიდანები და საკრთველის ისტორიული პირნი. ეკლესიაკედლებს რიგზეთა შორის მეტად შესანიშნავნი არიან მარცხენა კედლეზე, ჩრდილოეთის შესასვლელ კარებს შუა გამოსახულებანი დგანან ღმერთშენებელისა, ანანს დროის ეპისკოპოსის კედლიანის, ბაგრატ III, ამერეთის მეფის და მისი მეუღლის ელენესი, გიორგის და რუსუდანის და მოგიჭედულ-სწორის გიანსტანტინე და ელენესი. გიორგის და რუსუდანს შუა გამოსახულია ძე მათი ბაგრატი.

დგანან ღმერთშენებელი დასტულია სამეფო ტანსაცმელში, თავზე ეხურავს გვირგვინი, რომელიც ჰგავს ოთმრის და მისი ძმის გიორგის, რომელნიც ბაგრის ტაძრის კედლებზე არიან დასტულნი, გვირგვინის ღმერთშენებელს მარცხენა ხელში უჭირავს მისგანაღმერთშენებელი ტაძრის გეგმა, ამაკე ხელის დიდ თითზე გამოსახულია შესანიშნავი ბეჭედი, რომელიც დღეკმდის ისახება ამ მონასტრის სალოცავში. ამ ბეჭედს აქვს ბეჭარი კედლისანი წმიდათა ნაწილების შესანახავად და მის ზედ ბეარზე ამოკვრილია სიტყი წმ. გიორგისა. ბეჭედის სიდიდე უნდა იყოს მიზეზი, რომ ხალხი დღეკმდის ძალიან ღიმაერ კაცად სთვლის დგანთ ღმერთშენებელს.

ეს ბეჭედი, როგორც მოგვითხრობს ზეპირ-გადმოცემა, ჭყონისა დგანთ ღმერთშენებელს სასეფოწყაფილ ბეჭედს ნიგეულად: გეთაფლისაგან მეფე როგა ხელს ეწერდა ხოლმე რომელიმე ქალალდს, ანუ როგა რომელიმე საქმის გადაწყვეტის სურდა. ალბად თურმე ბეჭედის კედლისს, გეთაფლ წმიდათა ნაწილების სთხოვდა შემწეობის და ხელმძღვანელობასს.

(შემდეგი იქნება).

მაღალ ყოველად უსამღვდელოტესი ისიდორეანე, მიტროპოლიტი ნოვგოროდოსი და პეტერბურგისა.

(დასასრული *).

ბოლოს, დაინიშნა ნოვგოროდის და პეტერბურგის მიტროპოლიტად და უწმიდესი სინოდის უმთავ-

*) ეს ქვა, როგორც მოგვითხრობს ზეპირ-გადმოცემა, დაუდგია თვით დავთის თავისი საკუთარის ხელითა, და ვისაც დავით ღმერთშენებელის ხელის ბეჭედი უნახავს, ის კიდევაც დარწმუნდება ამაში.

*) იხ. „მწყემსი“ 1887 წ., № 18.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რეს წეერად, მაღალ ყოველად უსამღვდელოესი ისიდორე აგერ საუკუნის მეოთხედი, რაც დაუღალავად მოღვაწეობს და მხურვალე მონაწილეობას იღებს უმაღლეს საეკლესიო საქმეების მმართველობაში; ის მონაწილეობას იღებს უმთავრეს საქმეების წარმოებაში და სისრულეში მოჰყავს ყველა ზომები, რომლებიც ეკლესიის და მის მოსამსახურეთა კეთილ-დღეობას შეეხებიან. 1872 წელში დაარსებულ იქმნა მართლ-მადიდებელი სამღვდელოების საქმეთა გამგეობა; მაღალ ყოველად უსამღვდელოესი ისიდორე დანიშნა ამ გამგეობის თავს-მჯდომარედ და ამ თანამდებობაში მხურვალე მონაწილეობას იღებდა, რათა სისრულეში მოეყვანა ის ზომები, რომლებიც წყალობით, დროის მეყოფნა ის, შესაძლებელ იყო სამღვდელოების მსახურეთ ადგილზე დაყენება სხვა წოდებასთან შედარებით. მასთან უსამღვდელოესი მეცადინეობდა გაეფილებინა სამღვდელოებისათვის მისი დიდი სამსახურის შესრულება ეკლესიის და საზოგადოებისადმი. გარდა ამისა, განაგებს რა ნოგეგოროდის და პეტერბურგის ეპარქიათა, მღვდელ-მთავრამა ეს მმართველობა დაგეგირგვინა განუწყვეტელი მოღვაწეობით სამწყსოს ის სულიერად წარმატების და სასულიერო სასწავლებლების კეთილ-განწყობილების შესახებ. მაღალ ყოველად უსამღვდელოესი ისიდორე დაუღალავად მეცადინეობდა მისადმი რწმუნებული სამღვდელოების ნიეთიერი მდგომარეობის განკარგებისათვის, განსაკუთრებით უსამღვდელოესი ისიდორე მეცადინეობდა გამოენახა უმეტესი საშუალებანი სასულიერო წოდების ქერიეთა და ობოლთა შესაწყენად და სამღვდელო პირთა ღარიბ შვილების აღსაზრდელად. ასეთ მხურვეელთათა თვალ-საჩინო სახსოვრად საკმაოა დაფასებელთან თვით მწყემსთ-მთავრის საშუალებით და ხელ-მძღვანელობით პეტერბურგში დაარსებულნი თავ-შესაფარი ბინები სასულიერო წოდების ობოლთა და მჭერიეთათვის და მისგანვე დაარსებულნი საქალაქო სასულიერო სასწავლებლები ნოგეგოროდის ეპარქიაში. მწყემს-მთავრის კეთილ-მოქმედებით გამნეეებულმა პეტერბურგის სამღვდელოებამ მიართვა უსამღვდელოესს ისიდორეს ნოემბრის თვის იუბილეის დღესასწაულის დროს 100,000 მან., რომელიც შეკრებილ იქმნა ხელის მოწერით ის განზრახვით, რომ ამ ფულებით დაარსებულიყვნენ სახლები პეტერბურგის ეპარქიის შტატ-გარეთი მღვდლების და ეკლესიის სხვა მოსამსახურეთა, მათ ქერიეთა და ობოლთა თავ-შესაფარად. ამ სახლებს უნდა წოდებოდა სახელად **ისიდორეს სახლები.** Этотъ მწყემსთ-მთავარზეა დამოკიდებული ბინი ღირსეულად პატეტ-მცემელ სამღვდელოების განზრახულების სისრულეში მოყვანა. ეკელ ამ შრომასთან საეკლესიო მმართველობის შესახებ, მაღალ ყოველად უსამღვდელოესი ისიდორე აგერ ოცდა ხუთი წელიწადია, რაც მხურვალე მონაწილეობას იღებს საზოგადო საქველ-მოქმედო საქმეებში. საიმპერატორო კაცთ-მოყვარე საზოგადოებამ თავისი მწყემსთ-მთავრის უმთავრესი მხრუნველობანი და ხელ-მძღვანელობით შესაძრნეველ გაადიდა თავის საშუალებანი და ამით გაამაყელა თავის საქველ-მოქმედო დაწესებულებანი. ნიეთიერად საზოგადოების საშუალებამ იმატა ორჯელ მეტად იმაზე, რა შემოსავალიც წინეთ ჰქონდა საზოგადოებასა; ყველა საქველ-მოქმედო დაწესებულებათა რიცხვმა, რომლნიც მწყემსთ-მთავრის გამგეობას ქვეშ არიან, ძალიან იმატა. უფრო შესაძრნეველ იმატა შემწირველ პირთა რიცხვთმა. ზღუს ასეთ პირთა რიცხეი ადის ასი ათას კაცამდე. ამასთანავე დაარსებულ იქმნა სხვა-დასხვა საქველ-მოქმედო დაწესებულებანი ღარიბთა შეასწევნელად, დროის მოთხოვნილებისა დაგვარ. ეკელ ამ შესანიშნავ სამსახურთა უნდა დაუმატოთ მაღალ ყოველად უსამღვდელოესის ისიდორეს ერთი დიდი ღვაწლი. მისი პირ და-პირი ხელმძღვანელობით და ზედამხედველობით სწარმოებდა და სისრულეშიც მოვიდა 1875 წელში ძველი და ახალი აღთქმის საღმთო წიგნების გადაღება რუსულს ყველასათვის გასაგებ ენაზე. ამის შემდეგ, უფრიდესი სინოდის და საღმრთო წიგნების გამგრეცელებელი საზოგადოების დახმარებით რამდენიმე ასი ათასი ცალი წიგნი საღმთო წერილისა გავრცელდა ერეცელ რუსეთის სახელმწიფოში; მიღლიონი მართლ-მადიდებელნი დიდი სიხარულით კითხულობენ ამ საღმთო წიგნებს, რომელნიც ხალხისათვის გასაგებ ენაზე იქმნა გადაღებული. დაბოლოს საჭიროა მოეხსენოთ ერთი უმთავრესი ღვაწლი მწყემსთ-მთავრის დიდთა და კეთილ ნაყოფიერ მოღვაწეობათაგან, რომელნიც აღინიშნულნი არიან რუსეთის მართლ-მადიდებელი ეკლესიისის მატიანეში და რომელნიც თავის არსებობით დამოკიდებულნი არიან ამ მწყემსთ-მთავრზე. ეოველად უსამღვდელოესის ისიდორეს ეპისკოპოსობის ხარისხში ორმოცდა ათი წლის სამსახურის იუბილეის დღესასწაულის დროს ნოემბერში, 1884 წელსა პეტერბურგში მოიდნენ თერმეტი თავად-ეპისკოპოსი და ამ გარემოებამ შესაძლებელ გახადა, რომ რუსეთის ეკლე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სიის უმთავრეს მღვდელთ-მთავრის თავ-მჯდომარეობით ამ მღვდელ-მთავრებს მოეხდინათ ადგილობითი კრება, რომელზედაც განხილულ იქმნა ბევრი საეკლესიო კითხვები, მათ შორის განხილულ იქმნა კითხვა სამრევლოების და კრებულთა რიცხვის შეცვლაზე, რომელიც დადგენილი იყო 1862 წელში და ახლად დაარსებულ საეკკლესიო-სამრევლო სკოლების შესახებ. მოლაპარაკებამ, რომელიც მოხდა ამ კრებაზე, თვალ-საჩინო შედეგები დაგვანახვა. სამრევლოების და კრებულთა რიცხვი შეიცვალა, მართლ-მადიდებელ სამღვდელოების საქმეთა დაწესებულება დაიხურა და ყველა ეპარქიებში ენერგიულად შეუდგნენ საეკკლესიო-სამრევლო სკოლების დაარსებას და მათში სწავლის საქმის რიგიანად წაყვანას.

მარტვილიდამ.

ხუთ აგვისტოს, საღამოს ექვს საათზე, უცებ ცა ღრუბლებით მოიფინა, დაიწყო ელვა და გრგვინა; ამას თან მოყვა მეხი, რომელიც დაეცა მარტვილის სობოროს გუმბათის ჯვარს; მეხი გადმოყვა ჯვარზე დაკიდებულს რკინის ჯაჭვს. მეხმა, როცა სახურავამდის დაუწია, დაანგრია თლილი ქვების კარნიზები. აქ მეხი გაიყო ორ ნაწილად. ერთი ნაწილი წამოვიდა პირ-და-პირ სამრეკლოსაკენ, რომელიც სობოროდამ მოშორებულია ოც საჟენზე. სამრეკლოსთან ამ დროს იდგა ამ სობოროს მედავითნე ანტონ ჩიქვანაია, რომელიც ზარებსა რეკდა მწუხრის ლოცვაზე. საბრალოს დაეცა მეხი, რომელმაც საუკუნოდ გამოასალმა საბრალო მედავითნე ამ წუთი სოფელს. ყველა მლოცველები, რომელნიც ამ დროს სამრეკლოს მახლობლად იდგნენ, მიწაზე დაეცენ და ეკკლესიაში მყოფნიც ძალიან შეშინდნენ.

ასეთივე უბედურება მოხდა მეხისაგან ამ სობოროში 1879 წელსაც. მაშინაც მეხი სამრეკლოს დაეცა; სამრეკლოს სახურავს მეხისაგან გაუჩნდა ცეცხლი, რომელიც დიდის გაჭირებით მოაქრეს. ამ უბედურების შემდეგ განიზრახეს, რომ სობოროის და სამრეკლოის სახურავებისათვის მეხის ასაშორებლად ჯაჭვები (ГРОМООТВОДЪ) გაეკეთებინათ, მაგრამ ეს განზრახვა დღესაც არ მოუყვანიათ სისრულეში. ეხლა მაინც გააკეთონ მეხის ასაშორებლად ჯაჭვები, რომელიც ძვირად არ დაუჯდება სობოროს. ამ ბუნების მოვლენას აქ თავისებურად ხსნის მდაბიო ხალხი, რომელიც ამბობს: «ბატონო, მარტვილს ღმერთი უწყრება და მეხიც ამიტომ ეცემა ამ ადგილსაო». საჭიროა სამღვდელოებამ განუმარტოს მდაბიო ხალხს, თუ რაისაგან წარმოსდგება ქუხილი, ელვა და მეხი. ბევრმა სამღვდელო პირებმაც არ იციან ამ ბუნების მოვლენათა მიზეზი და ამიტომ ჰათ ურჩევთ წაიკითხონ «ბუნების კარი»-ს 224 გვერდი.

ბ. გ. ბ—ძე.

ჩემი ლოცვა.

მუხლ მოდრეკილი შენ წინ მდგომარე
ხელ-თვალ აღპყრობით გვედრი უფალო,
რომ დამიფარო, მიხსნა ცოდვილი,
ცოდვა ცოდვებზე არ მიმითვალო!

—

თვით უკეთ უწყი, ყოვლად ძლიერო,
ადამიანის სუსტი ბუნება:—
კეთილ გზიდგანა ხშირად აცდომა
და ცოდვისადმი მიდრეკილება.

—

მე კი, უფალო, დამხსენი ამას,
ნუ მიმცემ ეშმაკს—იმ კეთილის მტერს!
გვედრებ სამებას:—მამას, ძეს და სულს,
მფარველს ანგელოზს, სულ და ხორცის
მცველს.

—

ხმას ვსწყვეტ, სამებავ, შენ წინ მლოცველი,
თვით უკეთ უწყი ჩემი აწ თხოვნა.
მეზვერესავით გულზე ხელ მკვრელი,
გვედრი ცოდვისგან მიხსნა მე, მონა...

ლადო გაგუა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლ ო ც ვ ა.

(ლერმონტოვიდან).

სიცოცხლის წუთსა გაშირებულსა,
როს მეხუთება გული სევდებით,
ერთსა ლოცვასა საკვირველ-ქმნილსა
ვსწავლობ და ვსწავლობ ხოლმე ზეპირად.

—

არის ერთ-გვარი ძალა ღვთიური
ცოცხალ სიტყვების საამურ ხმაში,
რომელშიც ღვივის გაუგებარი
მშვენიერება, წმიდა ვით ცაში.

—

გულს, ვითა ტკირთი, სევდა მძიმრდება,
დავშორებულვარ იშვნელულობას—
თან კიდეც მჯერა, თან მეტირება,
თან ვგრძნობ რადაცა თავისუფლებას.

გორგასლანი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

«მართებლობის მოამბე» გვაუწყებს, რომ მოსკოველ ეპართა საზოგადოებას შეეფუწრავეს 100,000 ზანეთი, რათა ამ ფულებით დამოუკიდებელ ეკლესიებად დარჩნენ მოსკოველ ეპარქიის ყველა ზედ მიწერილი ეკლესიები და-ის შტატის ეკლესიებიც, რომელნიც ლეს სხვა ეკლესიებზე მისაწერად არიან დანიშნულნი. ამ ფულების შემწირველთა სურსათ, რომ ამ ეკლესიებში ყოველ კეირეში სრულდებოდეს წირვა ღვთივ განსვენებულ იმპერატორის ალექსანდრე II სულის მოსახსენებლად. ამ საგნის შესახებ უმაღლესი სინოდის ობერ-პროკურორს უქვეშეერდომლესი მოხსენება მიუთომეეია მათი იმპერატორებითი უდიდებულესობისათვის. ხელმწიფე იმპერატორს ამ მოხსენებაზე 4 ივლისს, 1887 წელსა კეთილ უნებებია საკუთარის ხელით დაწერა: «მეტის-მეტად სასუგეშოა».

***

გაზეთი «Нов. время»-ში ეკითხულობთ: «რადგან ვმინაზიებთან და პროგიმნაზიებთან მოსაძმადებელი კლასები დაიხურა, ამიტომ წელს საერო წოდების დიდ-ძალი ყმაწვილები მიაწყდა სასულიერო სასწავლებლებს. სამღვდელოებამ, რომ მისი შვილები უდგილოდ არ დარჩნენ, ან საერო წოდების შვილებმა კონკურეცია არ გაუწიონ მთ შვილებს, გადაწყვეტა მოუმატონ საერო წოდების ყმაწვილებს სწავლის უფლებისთვის გადასახად ფულებს».

საჭიროა, რომ ამ საგანს ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოს ჩვენმა სამღვდელოებამაც, თორემ, როგორც გვესმის, წელს ჩვენ სასულიერო ოთხ-კლასიან სასწავლებლებშიაც საერო წოდების ბევრ ყმაწვილებს უთხოვნიათ მიღება.

***

ამავე გაზეთში ეკითხულობთ: «Д. И. Иловайскій თანახმაა მიიღოს თავის თავზე «მოსკოველ უწყებათა» გამოცემა, მაგრამ, მხოლოდ, იმ პირობით, რა პირობითაც სცემდა ამ გაზეთს განსვენებული ძატკოვი, ე. ი. ბ. Иловайскій უნდა იყოს სრული პატრონი ამ გაზეთისა.

***

ქროშტანდტის დეკანოზს მ. Іоанну სერგიეეს, როგორც ეიცით, ხშირად იწვეევენ ხოლმე პარაკლისის და ლოცვების შესასრულებლად. ამ შრომისათვის მ. Іоанну დიდ ძალ საჩუქრებს აძლეევენ ხოლმე მიმპატიჟებელნი თავის ნებით. მაგრამ ამ გვარად შეკრებილ ფულებს მ. Іоанну მოლად სხვა-და-სხვა საქველ-მოქმედო დაწესებულებებში აგზავნის. ამ დღეებში, როგორც ეკითხულობთ რუსულ გაზეთ «Родина»-ში, მ. Іоанну შრომის მოყვარეობითი სახლისათვის, რომელიც მისგანვე არის დაარსებული ქროშტანდტში, შეუწირავს ხუთი ათასი ჰანეთი.

***

უმაღლესად ნაბრძანებია, რომ უწინდელი გერების და ეპტის ქალდღები საჭიროების დროს გამოც-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ელილ იქმნენ იმავე ფასის და იმავე ლირსების ახლად შემოღებულ ქაღალდებში.

***

Ახლა აგვისტოს გასტტხეს მეთაისის კლასიკური გიმნაზია, საიდანაც წაიღეს ნაღდი ფულები და ბანკის კრედიტის ბილეთები რვა ათას მანეთამდე. დამნაშავენი ჯერეც არ აღმოუჩენიათ.

***

ეაი ხანია, რაც ინლოდოში ხოლერა მძვინვარებს. ეხლა ადგილობითი ექიმების მოხსენებებისგან სჩანს, რომ ინლოდოის ჩრდილოეთ-დასავლეთის მაზრებში ივნისის და ივლისის თვეებში მომკვდარა ხოლერით 70,000 კაცი.

***

ეუკის ალექსანდრე-ნეველის ეკლესიის სამრეველოის მზრუნველობას უთხოვნია სათოფეზე (артиллерійское) უწყებისათვის, რომ ამ უკანასკნელმა უფასოდ დაუთმოს მათ ძველი სპილენძი ამ ეკლესიის ზარის გასაკეთებლად.

***

უმართებულეს სენატში, როგორც გვაუწყებს ერთი რუსული გაზეთი, ამ დღეებში უნდა გაირჩეს ერთი საქმე, რომლის ძალით მომჩივე მოსამართლეები ეაღდებულნი ხდებიან ნივთიერად პასუხი აგონ თავიანთი უსამართლო განჩინებაზე. ხარკოვის სამსაჯულო ოლქის ერთ მომჩივე მსაჯულს უჩივიან სამი ათას ხუთას მანეთს, ამ მსაჯულის სამი განჩინება სისრულეში მოუყვანიათ, მაგრამ ეს გადაწყვეტილებანი არ შეუწყვარებია პალატას; მოიჩივლისთვის მოუთხოვიათ ამ სამი ათას ხუთასი მანეთის უკანვე დაბრუნება, მაგრამ აღმოჩენილა, რომ მას არასფერი არ გააჩნდა თურმეც მაშინ მოპასუხეებს შეუტანიათ სჩივარი თვით მომრიგებელ მოსამართლეზე; ოლქის სასამართლოს ეს სამი ათას ხუთასი მანეთი, მთლად მიუსაჯნია მოპასუხისათვის, მაგრამ პალატას არ შეუწყვარებია ეს გადაწყვეტილება და ახლა საქმე სენატში გადასულა გასარჩევად.

ღვერთმა ჰქნას, რომ ეს კითხვა კარგად გადაწყვეტილიყოს სენატში. ზოგიერთი მომრიგებელნი ძალსამართლენი დარწმუნებულნი არიან, რომ ისინი თავიანთ გადაწყვეტილებაზე პასუხს არ აგებენ და ამიტომ საქმეს სრულებით ყურადღებას არ აქცევენ და არ დაიძენენ, რომ მთხოვნელები დაიცვენ ზარალი საკან.

***

Ოელაეის ქალებს მიუმართავთ ეეიერ კლუბისათვის—კაცებს ათასნაირი დროს გასატარებელი სახსარი გაქვთ და ჩვენ-კი, ქალებმა, არ ეიცით, სად და როგორ მოგიხმაროთ ამოდენა თავისუფალი დროეო. ამიტომ გეიჩენენთ რაიმე გასართობი საქმეო. ძალიან მიჰშველებია გეჭირებულთ და კეირაში ერთი საღამო დაუნიშნავს ქალებისათვის, რომ ლოტოს თამაშობა შეეფლოთ. ძალები ცმაყოფილნი დარჩენილან. («Ѳеерія»).

ბარაქალა, ქალბატონებო! სწორეთ თქვენ მიგიბაძნიათ ჩვენი ძველი ქართველი ქალებისათვის!..

***

ეეათა-ხეობის დღესასწაულზედ, როგორც სწერენ გაზეთ «ѳеерія»-ს, ძალიან ცოტა ხალხი დასწრებია, თუმცა კი მზიარულება და დროს გატარება ყოფილა. ამ მონასტრის წინამძღვრის, მ. ნიკოლოზის სასოებით გადახდილს წირეა-ლოცვას მეტად ბევრი ხალხი მიუზიდავს, მომიტებულად გლეზობა. წირვის გათავების შემდეგ მ. ნიკოლოზს უთქვამს მშვენერი სიტყვა, რომელსაც კარგი შთაბეჭდილება მოუხდენია მსმენელებზე.

***

ამ მოკლე დროში, როგორც გვეტყობინებს გაზეთი «Нов. вр.» უწმიდეს სინოდში განხილულ უნდა იქმნეს ბ. საბინინის მოხსენება. ბ. საბინინს შეუტანია სინოდში პროექტი, რომელშიც ითხოვს ის წმ. ნინას სასაფლაოს ტაძარის განახლებას და ამ ტაძართან დედათ საზოგადო სატყორცნელი უდაბნოს დაარსებას ქართველ და რუსის მონაზონ ქალთათვის. უდაბნოსთან დაარსებულ უნდა იქმნეს ხელთ-საქმარის სასწავლო სკოლა ძიზიეის მხრის ღარიბ მცხოვრებთა შვილთათვის. ბ. საბინინის აზრით ამ მონასტრის განახლება, უდაბნოს და მასთან ამ გვარი სკოლის დაარსება საჭიროა, რადგან, ეითომც, ამ უკანასკნელ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროს ძიზიეს ძალიან დიდ ყურადღებას აქცევენ ფრანგების და ხეა ამღსარებელთა მქადაგებელნი.

*
* *

თბილისის სათავად-აზნაურო ბანკში, როგორც ფეიუწყებს გაზეთი «ქაეკაზ» ი, ადეგენენ თეორმე პროექტს ამ ბანკში მოსამსახურე პირთა ს პენსიო კასსის დაარსების შესახებ. ამ კასსის დაარსებისთვის ყოველ წლობით ბანკის ნაღდი მოგებისაგან უნდა გადიდეს რამდენიმე ნაწილი. აკრეთვე ბანკში მოსამსახურე თ ყოველ თეიურ ჯამაგირიდგან უნდა გამოერიცხოთ ფულები.

ბეიკერს, რომ აქამომდე არ მოუეიდათ ფიქრად ეს მშვენერი აზრი ბანკის გამგებლებს!..

***

სახალხო განათლების მინისტრს ცარკულიარული მოწერილობის ძალით ქაეკასის სამოსწავლო ოლქის ყოველ გიმნაზიაში და პროგიმნაზიაში მოემატა სწავლის ფასს. დღეიდამ თითო მოწაფეს სამი თუმნის მაგიერ გადახდება ოთხი თუმანი. მხოლოდ ეუბანნის გიმნაზიაში მოსწავლეეთ არ ემატებათ გადასახადი. ამ გიმნაზიაში უწინდებულად სამი თუმანი გადახდებათ მოსწავლეებს.

***

ჩვენ შეეიტყეთ, რომ სამეგრელოის სამღვდელოების უკანასკნელი კრების განჩინება ოთხ-კლასიანი სასოელიერო სასწავლებლის დატოვებაზე ახალსოფლიანი სასწავლებლის ფუფუწყნარებიანუწმიდეს სინოდს. ამის მიზეზი ყოფილა ის, რომ მარტვილის საზოგადოებას განუცხადებია სურეილი, რომ ეს სასწავლებელი იქმნეს გადატანილი მარტვილში, რაისათვისაც მარტვილელები სწირავენ სასწავლებელს ათი ათას მანეთს. უწმიდეს სინოდს ეს ფულები მოუთხოვნია მარტვილის საზოგადოებისათვის. ამ საზოგადოებას კიდეკე შეუკრებია ცხრა ათასი მანეთი და წარუდგენია მთავრობისათვის და დანარჩენსაც ძალე წარმადგენენო.

*
* *

ჩვენ შეეიტყეთ, რომ ახ. ბ. ოსელიანი შეერიგებია იმერეთის ეპარქიის სასულიერო მთავრობას წმინდა სანთლის ქარხნის გამართვას ბეთანიაში. ხსენებულმა ოსელიანმა, თავის პირობისამებრ, სამღვდელოებას ფუთი წმინდა სანთელის 27 მან. უნდა აძლიოს. ძლიერ საეგეოდ მიგვაჩნია ჩვენ, რომ ეს პირობა ასრულდეს, თუმცა ამ საგნის შესახებ პირობანი შედგენილნი და ხელ მოწერილნიც არის უკვე.

*
* *

არ არის დიდი ხანი, რაც შორაპნის მაზრის უფროსმა ბ. ი. ს. ბეიმოუფკიმ სამსახურიდგან დათხოვნის ქაღალდი შეიტანა. იმის ადგილზე ასახელებენ ეიღაც რუხენ-ბეიერს, რომელიც წინად ართილერიის ოფიცრად ყოფილა.

***

ჩვენ მიეიღეთ პირველი ნომერი ახლად გამოსულის ჟურნალის «საეკლესიო-სამრეველო სკოლ»-ისა. ამ ჟურნალში ბეეი საინტერესო ცნობებია მოყვანილი საეკლესიო-სამრეველო სკოლების და მათში მოსწავლე უმაწეილების რიცხვის შესახებ. ქიეეის, მინსკის, პოდოლსკის, მოგილეეის, ბილენსკის, ბილხსკის, ასტრახანის, სტავროპოლის, ერხანგელის და პიტებსკის გუბერნიებში, სადაც ეროენული მმართველობა ჯერ კიდეეარ არის შემოღებული, სამრეველო სკოლების რიცხეი ყოფილა 2529, წერა-კითხეის სასწავლო სკოლეგი—2257. ამ სკოლებში მოსწავლეეთა რიცხეი ყოფილ წარსულს წელში 107, 799. დანარჩენ გუბერნიებში ამავე წელში ყოფილა სამრეველო-სკოლები 3,635 და წერა-კითხეის სასწავლო სკოლები—1583. მოსწავლეეთა რიცხეი ორის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სამრეველო სკოლების რიცხვი ბეერად მეტი უნდა იყოს, ეინემ ამ ჟურნალში არის ნაბეჭდები.

მთელს იმპერიაში ყოველ ვერი სამრეველო სკოლების რიცხვი ყოფილა ამ წელში 10,557 და მათში მოსწავლეთა რიცხვი ორისაე სქესისა—256,620. ამ ჟურნალში ბეერი საინტერესო ცნობებია მოყვანილი სამრეველო სკოლების მასწავლებელთათვის, რომელთაც ურჩეეთ ამ ჟურნალის მოპოვებას. წლიური ფასი ამ ჟურნალისა არის 3 მანეთი.

უეპარი წამალი. *)

ბერი ვინმე მივიდა მკურნალისა მიმართ და ჰკითხა: გაქვსა შენ მცენარე რაიმე მკურნეენ ცოდვათა?

ხოლო მკურნალმან რქვა მას: მოავედ და მიიღე ძირი მორჩილებისა, ფურცელი მოთმინებისა, ყვავიელი სიწმიდისა, ნაყოფი კეთილთა საქმეთა, დანაყე ფიალესა შინა მდუმარებისასა, და გაჭანცერ საცრითა გულის ხმის-ყოფისათა, და შთაყარენ ჭურჭელესა სიმდაბლისასა, დაასხნ წყალი ცრემლთაგან მლოცველობისათა, ადატენე ცეცხლითა სამღრთოისა სიყვარულისათა, განაგრილე მარხვითა, დაამარილე ძმათა-მოყვარებითა, და იხმიე კოეზითა სინანულისათა, და ესერეთ ყოველისა ამის აღმსრულებელი განკურნებულიქმნენ უკუნისამდე.

*) ეს ხელ-ნაწერი გაგამოგვეს ჩვენ ქვათა-ნაგებ მონასტრისა ეხლანდელმა წინამძღვარმა, არქიმანდარიტმა მ. ნიკოლაზმა. ეს ხელ-ნაწერი თურმე დღესაც ყოფილა იმ ოთახში, სადაც სტუოვრობდა ამ მონასტრის უწინდელი არქიმანდარიტი ზ[illegible]

საამქროსნიერო ჯუხოვრებაში გამოსაღები ცნობანი.

ორი საშუალება ბილილის ტკივილის წინააღმდეგ.

ბოლოს ბ. ბორნანმა ერთი რუსული გაზეთში დასწერა პატარა შენიშვნა. ამ შენიშვნაში აუტორი ამტკიცებს, რომ ბილილის ტკივილზე დიდი ზეგავლენა აქვს მცენარე გერანის (პირწოთელა მცენარე) ფურცლებსა. ეს შეუნიშნავს მას შემთხვევაი. უ. ბორნანს სტეიოდა თურმე ბილი. ერთსაღ მან, როდესაც ის ითუალიერებდა თურმე თავის მეგობრებს, მოგვიყვა ზემოდ ხენიშნული მცენარის ფურცელი და ბაღაო პირში და ბილილის ტკივილმა შანიკე მოაშორა. ამ შემთხვევას ძალიან ეკუკვირვენენ ბორნანი და ამის შემდეგ დაუწეია მას ამ მცენარის ფურცლის ხმარება ბილილის ტკივილის წინააღმდეგ. თერმომეტ პირზე, რომელთაც ბილილის ტკივილი სტოდათო, უსმარია უ. ბორნანს ჭრელ-ფოთოლებანი გერანის ფურცლენა და უბრალო ფოთოლებისანაც. ბილილის ტკივილს მაშინვე მოაშორია სოდენ მე ამ პირეკანისათვის. ბ. ბორნანს შეუნიშნავს, რომ ამ შემთხვევაში ჭრელ-ფურცლებანი ეკარნის ფოთოლენი უფრო ძლიერ მოქმედენენ. მზოლოდ ეკარეკვეთ ორ ერის ნათქვამი, თუ რაოდენ ხმარობენ ამ ფოთოლებს, ე. ი. ამ ფოთოლებს ღრმაღლებზე ადებენ, თუ ბეღლებზე. მეორე საშუალებას ეკარჩევ ეკბილი ბაბოეი. ეს ბეორე საშუალება უ. ბობოეს ეენდა ბეკრს პირზე და ეკვეკლანი მოაშორენია. ეა ეს საშუალება: ეენდა ალეო ერთი მეოცედი ნაწილი ქვა-ეენდის ნიკოტიკუტის სამყაოისა და, როდესაც ძალიან ბეკეკვ ეკბილი, ჩაეკეენა პირში და რამდენიმე საათის განმეკლობაში ამითი ზეგავ-ზედ ირეცხო პირი. ეს საშუალება თან ეკბილის ტკივილეს ასუსტებს თურმე და თან პირის სამყოფლეს უკარგავს ეკლსა. ამ წამალს, ამბობს ბობოეი, მე კეობზედ შემდეგის რეცეტითია: Rp. Kali hupermarganici gz. 3 Aq. destill 3 fontana ეარგანეკ. MDS. ამ წამალით ენდა ირეცხო პირი ეოველ ნახეკ. საათში, ანუ ენდა ალეო ერთი ეოველ ეა ამ წამალის და პირი დაეეენა რამდენიმე წამს, ო

კ ეკ ამ მსარეზე ენდა ეკადასწეო საათეკენეკ ეკბილი ეკტკეკ. ამ საშუალებას ეკარჩევ ეაზეთი «Русская Медицина»-ე.

***

კიტრის შაბალერი.

ბრეკენ ბრ აქეკეკ ეურადღებას, რომ კიტრს ბეკრ სხვა მცენარეებეთეთ ეეეკანს სეზე ასეკ. ერთი ეემენტეკ-ერი ეაზეთი ამბობს, რომ თუ კიტრის ბარდენს ეკადაკზე ეუშეკთ, ან პატარა ლატენეზე ბეკეკრეთ, კიტრი ეეფრო ბეკრს ეობობამეკ. ეაზეთი ეკეთეკენეკ, რომ კიტრის ბარდი მოკაზეკთ ლატენზე მარკენენალ მარეზენე და ლატეთი მეკეკრეთ. ამ ეკეთეკეკ ეაკეთეკ ადვილია თურმე კიტრის ბარდენის ეშეკეკ იმ ეკეკალზე, რომელიც ეაკეკ ალმასკალეთეთ ანუ ეამბრეთ-ალმასკალეთისეკენ, სადაც ბეკრი ჭეკრა და ეზეკ ეაკეთ ენობეკ. როდეს კიტრი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეზრდება ჩრდილეში, მასში მრავლდება წითელი ობობა.

***

სულთანურად კვერცხებიას გამოსაჩეკად აქმომდე ხმრობდენ ობად წყალს, რომელსაც ეკონ ნაირი სითბო უნდა ჭქონოდა. მაგრამ ეს სიშეცდომა ბევრ ადგილს მოობოხოვდა და ორ ანა ორ ასაგალითო იყო. ესლა გამოუცანებით ელექტრონული ძალა ელერტხიდამ წიწილის გამოსაჩეკად. ეს სიშეცდომა ეკმოუნახავს ხარეოვის ქალაქრეს უ. ს. ეს გამოგონება ძალიან უსრულოდ და ასთან ასადგილო. ეს სიშეცდომა, „პეტეუბურგის ფუფებთა“ სატეკეთო, უნდა გასინეონ ხარეოვის სასოფლომეურნეობის გამოფენის დროს.

შეფირულებანი.

ბლაღოჩინის იოსეს წერილისაგან ჩვენ მიეიღეთ ოცდა ოთხი მანეთი, რომელიც მ. ბლაღოჩინს შეუკრებია თავის სამლაღოჩინო მოედელთა შორის ფილისის სასოფიერო სემინარიის ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე ძმობის სასარგებლოდ.

ეს ფულები შეუფირავსთ შემდეგ პირთა:

ბლაღოჩინს იოსეს წერეთელს	—	5 მ.
მოედელს სპირიდონ ბაბულაძეს	—	5 მ.
— ლეკან ტყემალაძეს	—	1 მ.
— გრიგოლ ჩაჩანიძეს	—	1 მ.
— იოსეს ჩაჩანიძეს	—	1 მ.
— დავით კაპანაძეს	—	1 მ.
— ალექსი ვეიფანაძეს	—	1 მ.
— ალექსი ტყემალაძეს	—	1 მ.
— ზაქარია მაჭარაშვილს	—	1 მ.
— პარმენ წერეთელს	—	1 მ.
— მაქსიმე ტყემალაძეს	—	1 მ.
— ზაქარია წერეთელს	—	1 მ.
— თომა ჩიჩინადაძეს	—	1 მ.
— სვიმონ წერეთელს	—	1 მ.
— დიმიტრი ლომაძეს	—	1 მ.
— დავით ლომაძეს	—	1 მ.

სრულიად ოცდა ოთხი მანეთი.

ეს ფულები ჩვენ ვნით გაგზავნილ იქმნა კეთილშობილებისა მეერ.

რედაქციის პასუხი.

მ. დ. გიორგაძეს. სასურველია, რომ ამისთანა სიტყვები, როგორც თქვენ გამოგზავნეთ ჩვენს რედაქციაში, მარტო სამწყსოს წინ წარმოითქმოდეს ხოლმე.

ს. ს—და. ბ. მ. ლ—ძეს. თუ გვირგვინის მაკურთხეველმა მოედელმა არ იცის ნამდვილად სასძაოს და სასძლოს ვინაობა, მაშინ იგი კანონდებულია სამ-გზითი გამოცხადება ეკოუოდ სახალხოდ მოახდინოს ეკკლესიაზე. თუ კი მოედელი დარწმუნებულია, რომ მათ შორის გვირგვინის კურთხევის დამპარკოლეგელი მიზეზი არა არის რა და მოედელიც სასძაოს და სასძლოს დაახლოვებით იცნობს, მაშინ მას შეუძლია გვირგვინი აკურთხოს სამ-გზითი გამოცხადების მოუხდენლადაც.

მოედელთა საყურადღებოთ

როდესაც ადდგომა არის ავრილის მ-სა, მაშინ იქნება:

თთვე	რიგსი.	ეკოვ. წმიდა.	ბერიაბკ.	სმა.	სასრეა.
იკლისს	ე	ვ		ე	ვ
—	იბ	ზ		ვ	ზ
—	�თ	ᲙᲐ		ᲖᲐ	ᲙᲐ
—	კვ	თ		ᲙᲐ	თ
ეკვესტოს	ბ	ი		ა	ი
—	თ	ია		ბ	ია
—	ივ	იბ		ᲒᲐ	ა
—	ᲙᲒ	იგ		ᲯᲐ	ბ
—	ᲚᲐ	იდ		ე	გ
სეკტემბრის	ვ	იე		ვ	ᲯᲐ
—	იგ	ივ		ზ	ე
—	ᲙᲐ	იზ		ᲙᲐ	ვ
—	ᲙᲖ	იᲗ		ᲐᲐ	ᲒᲐ
ოკტომბრის	ᲯᲐ	ით		ბ	ᲙᲐ
—	ია	Კ		ᲒᲐ	თ
—	იᲗ	ᲙᲐ		ᲯᲐ	ი
—	ᲙᲐ	ᲒᲒ		ე	ია
ნოემბრის	Ა	ᲒᲒ		ვ	ᲐᲐ
—	ᲙᲐ	ᲯᲐ		ᲖᲐ	ბ
—	იე	ᲙᲐ		ᲙᲐ	გ
—	ᲙᲒ	ᲒᲒ		ᲐᲐ	ᲯᲐ
—	ᲙᲗ	ᲙᲖ		ბ	ე
დეკემბრის	ვ	ᲙᲐ		ᲒᲐ	ვ
—	იგ	ᲙᲗ		ᲯᲐ	ზ
—	ᲙᲐ	ᲚᲐ		ე	ᲙᲐ
—	ᲙᲖ	ᲚᲒ		ᲖᲐ	თ
იანვარს.	ᲒᲐ	ᲚᲒ		ᲖᲐ	ი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განცხადება.

ისყიდებიან მდგ. დავით დამბაშიძისაგან გამოცემული წიგნები

თბილისში: ზრიქეროეის წიგნის მაღაზიაში. ქუთაისში: ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. ყვირილაში: ყვირილის ნათლის-მცემლის ეკკლესიის საეკკლესიო ნივთების საწყობში და დ. ხონში წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

სახელდობრ:

საქართველოს საეკკლესიო ისტორია,

ფასი უყდოთ—ცხრა შაური.

ქართული ლოცვანი,

ფასი უყდოთ 30 კ. და ყდით 45 კ.

მდგდელთათვის საიდუმლოეის შესრულების დროს საჭირო

სახელმძღვანელო წიგნი,

ფასი ყდით ექვსი შაური.

ახალი სასულიერო ლიტერატურა ფასდებულება, ფასი ოქრ ანაზი.

ახალი კარაბადინი,

ფასი ყდით ერთი მან.

ეკლესიის ტაძარი

და

წმიდა ნინო,

ქართველთ განმანათლებელი

სურათებით ფასი 25 კ.

ბლაღოჩინების საყურადღებოდ

ბლაღოჩინებს, რომელნიც მოელი საბლაღოჩინოის ეკკლესიებისათვის დაიბარებენ შავი მელრიგების და აღსარების სიგელისათვის საჭირო ბლანკებს, თითო კაპეიკით გაუგზავნეს ფურცელი ხსენებულს საბუთებისა.

შინაარსი: როგორ დღესასწაულობენ ჩვენში ტაძრის დღეებსა.—კაიეანენ ყვარლიდგან ქალაქურამდის რაინის გზასა, თუ არა?—ყოველად სამღვდელოს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის მოგზაურობა ლეჩხუმში და სვანეთში.—ქართული წიგნთ-საცავი.—ბელოთის მონასტერი.—მაღალ ყოველად სამღვდელოეანი ისიდორე, მიტროპოლიტი ნოეგორდისა და პეტერბურგისა.—მარტვილდამ.—ლექსები.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—სამეცნიერო და ცხოვრებაში გამოსადეგი ცნობანი.—შეწირულებანი.—რედაქციის მასალა.—განცხადებანი.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე. *Доз. цензурою Кутаисъ, 1887 г. 29 августа.*

საბუთარი მსწრაფლ-მბეჭდავი რედაქციისა.